

Collegebesluit

Onderwerp Vaststellen Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen	
Nummer	2018/152224
Portefeuillehouder	Sikkema, C.Y.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	ECDW
Auteur	Vries, J.G. de
Telefoonnummer	023-5114333
Email	rudiedevries@haarlem.nl
Kernboodschap	Met de medeondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) op 8 december 2016 heeft de gemeente aangegeven werk te maken van onderscheidende inkooptrajecten met impact. Een actieplan formuleert concrete acties om uitvoering te geven aan de ambities op het terrein van MVI. De looptijd van het actieplan is 2018-2019.
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt dit besluit ter informatie naar de commissie Bestuur. De raad vraagt met enige regelmaat naar de voortgang van maatschappelijk verantwoord inkopen binnen specifieke inkooppakketten. Dit actieplan maakt duidelijk waar de aandacht naar uitgaat.
Relevante eerdere besluiten	- Collegebesluit Haarlem Circulair 2030 (<u>2016/82431</u>), op 19 mei 2016 in commissie Beheer - Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (<u>2016/540456</u>) in commissie Beheer van 12 januari 2017
Besluit College d.d. 8 mei 2018	Het college van burgemeester en wethouders Besluit: 1. Het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2018-2019 vast te stellen. 2. Opdracht te geven om te onderzoeken om MVI mee te nemen in de p&c cyclus. Een aparte paragraaf in begroting en jaarverantwoording dient inzicht te geven in voortgang van MVI bij de inkoop van de gemeente. Bij de begroting van 2019 zal een voorstel hierover worden ingebracht. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

In december 2016 is het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) ondertekend door de gemeente Haarlem. Onderdeel van het Manifest is om een actieplan MVI op te stellen voor de looptijd van het Manifest. In het actieplan maakt de gemeente duidelijk wat de eigen ambities voor beleid en praktijk van MVI zijn en hoe die worden uitgewerkt in concrete acties. Het actieplan is bijgevoegd als bijlage a.

2. Besluitpunten college

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. Het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2018-2019 vast te stellen.
2. Opdracht te geven om te onderzoeken om MVI mee te nemen in de p&c cyclus. Een aparte paragraaf in begroting en jaarverantwoording dient inzicht te geven in voortgang van MVI bij de inkoop van de gemeente. Bij de begroting van 2019 zal een voorstel hierover worden ingebracht.

3. Beoogd resultaat

Inkoop krachtiger gebruiken als een strategisch instrument om ambities en beleidsdoelstellingen te halen op het vlak van sociale, ecologische en economische duurzaamheid.

4. Argumenten

1. Het besluit past in het ingezet beleid.

Binnen het duurzaamheidsprogramma van de gemeente is MVI een belangrijke pijler. Ook geeft de gemeente binnen de Europese Urban Agenda de beleidsambities op het vlak van MVI vorm door het partnerschap Innovative en Responsible Procurement te coördineren. In de Economische Agenda Haarlem Samen Doen (2015) is circulair inkopen een motor voor de lokale circulaire economie. De voornemens om binnen de MRA te werken aan circulair inkopen en opdrachtgeverschap worden hiermee ondersteund. Tenslotte sluit het ook goed aan bij de actieagenda Beter Aanbesteden van het kabinet.

2. Het actieplan maakt over de volle breedte inzichtelijk welke acties er zijn geformuleerd om met MVI aan de slag te gaan.

Per MVI-thema worden ambities en beleidsdoelstellingen op het vlak van duurzaamheid uitgewerkt. Het gaat daarbij om de volgende zeven MVI-thema's:

1. Klimaatbewust inkopen
2. Circulair inkopen
3. Biobased inkopen
4. Innovatiegericht inkopen
5. Internationale Sociale Voorwaarden (ISV)
6. Social return
7. Lokale economie versterken

Aanvullend komt vanuit de Urban Agenda een waardevolle kennisuitwisseling op gang om verdieping op circulair en innovatiegericht inkopen vanuit Europa binnen de gemeente te brengen.

De eerste 3 thema's hebben met name een ecologische invalshoek. Innovatiegericht inkopen sluit aan bij de Urban Agenda. Met ISV wordt met name ingezet om de arbeidsomstandigheden bij productiefaciliteiten in landen in een achterstandssituatie te verbeteren.

3. Uitvoering van de geformuleerde acties dragen bij aan een verdere professionalisering van de inkoop, van opdrachtformulering tot contractmanagement.

Het bereik en impact van inkopen kan breder worden, door met name in de fase voor de inkoop een integrale afweging te maken. Met name bij circulair inkopen liggen hier kansen om over een langere periode en meerdere domeinen heen een duurzame impact te maken. Inbedding in p&c cyclus biedt de mogelijkheid om te monitoren en te sturen op strategisch niveau.

4. Voor het ontwikkelen en aantrekken van kennis is budget (15.000 euro) beschikbaar, uit het reeds verstrekte versnellersbudget duurzaamheid.

Voor specifieke deelgebieden zoals SROI is een aparte begroting die los van dit actieplan staat.

5. Er heeft een brede afstemming over de acties plaatsgevonden.

Het stuk is besproken in de staven Duurzaamheid, Bedrijfsvoering en Economie.

Het hoofd M&S JuZa/Inkoop, de accountmedewerker SROI, afdeling Economie, programmamanagement Circulair en Duurzaamheid en Concern Control hebben input geleverd voor het stuk.

Het actieplan is afgestemd op de actieplannen van Urban Agenda en de acties op het vlak van circulaire inkoop binnen de MRA. Intenties om in MRA-verband circulaire inkooptrajecten op te starten worden ondersteund. Het actieplan Duurzaam GWW is door de directie goedgekeurd en vormt een belangrijke pijler onder onze MVI werkzaamheden en is een bijlage van het Actieplan MVI (toegevoegd bij collegebesluit als bijlage b).

6. Als MVI structureel in de inkoop wordt meegenomen biedt dat ook ruimte voor opdrachtnemers om verder te verduurzamen.

MVI draagt bij aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente maar kan ook voor opdrachtnemers een duurzamer businessmodel mogelijk maken. Indien dit meer en meer in de regio plaatsvindt kan dit effect hebben op het vestigingsklimaat voor bedrijven die duurzame producten en diensten leveren.

5. Risico's en kanttekeningen

1. MVI vraagt aandacht rondom de inkoopfunctie

In 2017 is met behulp van een scrum inkoop onderzocht hoe de gemeentelijke inkoopfunctie is georganiseerd en gelet op de organisatieontwikkeling die in 2018 is ingezet moet worden (door)ontwikkeld om aan alle opgaven te kunnen voldoen. Op dit moment worden de resultaten van die scrum omgezet in daadwerkelijke keuzes. Geconstateerd kan worden dat de inkoopondersteuning qua omvang maar ook qua specifieke kennis en kunde nog niet voldoende in staat is om aan de behoeften vanuit de organisatie te voldoen. Een traject zoals

MVI vergt menskracht, focus en expertise die nu ontbreekt. Dit vormt een risico omdat voldoende inkoopdeskundigheid met aandacht voor het belang van MVI cruciaal is om de geformuleerde acties goed uit voeren. Er is op dit moment een werving gaande voor twee inkoopadviseurs. Ook op strategisch niveau wordt geworven voor een kracht. Versterking van de inkoopondersteuning is daarmee op gang gebracht. Niettemin zal er nadrukkelijk bij inkoop moeten worden ingezet op de noodzakelijke inzet ten behoeve van MVI. Zodra er genoeg fte beschikbaar is zal het plan op punten geconcretiseerd en gefaseerd worden.

2. Niet betrekken van MVI in inkoop belemmert duurzame bedrijven om hun producten of diensten te verkopen.

De gemeente kan met zijn inkoopvolume voor groepen bedrijven het verschil maken bij het opzetten van een duurzaam businessmodel. Dit geldt helemaal als in bijvoorbeeld MRA verband gezamenlijk beleid en acties worden uitgevoerd.

6. Uitvoering

Tal van acties uit het actieplan MVI zijn al in uitvoering. Zo is Duurzaam GWW al opgestart in de raamcontracten en wordt daarbinnen al gewerkt aan een verdiepingfase in de uitvoering. Circulair inkopen wordt in MRA verband al opgepakt en binnen de organisatie is daar ook al (een voorzichtige) start mee gemaakt. Het plan van aanpak wordt gepubliceerd op de website van pianoo.nl (het expertisecentrum aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat).

7. Bijlagen

a Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen Haarlem

b Actieplan Duurzaam GWW (als bijlage van actieplan MVI)

**Gemeente
Haarlem**

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

8 maart 2018
Rudie de Vries
ECDW-Duurzaamheid

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Aanleiding en achtergrond	3
3.	Duurzaamheidsambities gemeente Haarlem	4
3.1	Impact analyse maatschappelijk verantwoord inkopen	4
4.	Duurzaamheidsambities per MVI-thema	5
4.1	Inkoopfunctie binnen de organisatieontwikkeling Haarlem	6
4.2	Klimaatbewust inkopen	6
4.3	Circulair inkopen	7
4.4	Biobased inkopen	8
4.5	Innovatiegericht inkopen	8
4.6	Internationale Sociale Voorwaarden	9
4.7	Social Return	9
4.8	Lokale economie versterken	10
4.9	Urban Agenda Innovative Procurement	11
5.	Monitoring	11

Bijlage 1: Actieplan Duurzaam GWW

1. Inleiding

Gemeente Haarlem heeft hoge ambities op het vlak van duurzaamheid. Het aanwenden van haar inkoopkracht (250 miljoen euro per jaar) om de ambities en beleidsdoelstellingen te verwezenlijken vindt een brede steun binnen de gemeente. Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020 (Manifest MVI) van zo'n 100 overheidspartijen is daarom een goed vervolg op het gemeentelijk programma Duurzaam Inkopen. In de afgelopen jaren heeft de gemeente al veel op het gebied van duurzaam inkopen gerealiseerd. De doelstelling om 100 procent duurzaam in te kopen door het toepassen van de minimumeisen uit de milieucriteria-documenten van de Rijksdienst van Ondernemend Nederland werd gehaald. Ook maakt de gemeente al jaren werk van het toepassen van de zogenoemde 'social return on investment' (SROI). De verdieping en verbreding binnen het Manifest MVI heeft de steun van de gemeente Haarlem.

Met de medeondertekening van het Manifest MVI op 8 december 2016 wil de gemeente werk maken van onderscheidende inkooptrajecten met impact. Het onderliggend actieplan formuleert concrete acties om uitvoering te geven aan ambities op het terrein van MVI. De looptijd van het actieplan is 2018-2019.

2. Aanleiding en achtergrond

Het Manifest MVI roept op om het inkoopinstrument krachtiger neer te zetten als een middel om ambities en beleidsdoelstellingen te halen op het vlak van sociale en ecologische duurzaamheid. Dit was ook nodig omdat het bestaande systeem van milieucriteria-documenten niet voldoende onderscheidend vermogen bracht om voorlopers voldoende op waarde te schatten in aanbestedingen. Stakeholders zoals De Groene Zaak, MVO-Nederland en VNO-NCW hebben een oproep geplaatst om de overheid aanbieders van duurzame productgroepen en diensten een betere kans te geven. Dit signaal is omarmd en in het Manifest heeft dit zijn weerslag gekregen. Het roept op om actief aan de slag te gaan met de MVI thema's, om daar keuzes in te maken en vooral om aan de slag te gaan. Het Manifest geeft op hoofdlijnen weer wat de gedeelde ambities van de gemeenten, waterschappen en provincies zijn met betrekking tot MVI.

Onderdeel van het Manifest is om een actieplan MVI op te stellen voor de looptijd van het Manifest. In het actieplan maakt de ondertekenaar duidelijk wat de eigen ambities voor beleid en praktijk zijn en hoe die worden uitgewerkt in concrete acties. De actieplannen worden openbaar gemaakt en de uitvoering ervan wordt zoveel mogelijk gemonitord.

Met dit actieplan maakt de gemeente Haarlem duidelijk wat zij de komende jaren op het vlak van maatschappelijk verantwoord inkopen gaat doen.

Eerst worden de algemene duurzaamheidsambities van de Gemeente Haarlem beschreven.

Duurzaamheid is een volwassen beleidsthema binnen de gemeente Haarlem. Met het plan van aanpak Haarlem Klimaat Neutraal is in 2008 gestart met daarin duurzaam inkopen als een thema behorende bij het spoor van het gemeentelijk handelen. Binnen het gemeentelijk handelen wordt dit nu als een van de belangrijkste thema's gezien.

Daarna wordt in een korte impact analyse beschreven waar de focus ligt. Per MVI-thema wordt duidelijk gemaakt wat de gemeente Haarlem gaat doen. Belangrijk gegeven is dat het werkveld van MVI een heel dynamische is. Marktpartijen en de overheden zijn volop in beweging op het gebied van duurzaamheid en (nieuwe) ambities worden geformuleerd. Hetzelfde geldt voor de markt en de duurzame oplossingen die worden geboden. Daarom is dit actieplan bewust dynamisch en zal periodiek worden aangepast aan de nieuwe eisen.

3. Duurzaamheidsambities gemeente Haarlem

Duurzaamheid is een thema waarvoor breed draagvlak en participatie essentieel zijn voor de hoge ambities van de gemeente Haarlem. Het plan van aanpak Haarlem Klimaat Neutraal (2008) heeft een basis gelegd om met partners in de stad aan de slag gaan met energiebesparing en duurzame opwekking. Ook het duurzaam handelen van de gemeentelijke organisatie is hierin een speerpunt. De Kadernota Haarlem Duurzaam (2011) heeft deze aanpak beleidsmatig bestendigd en biedt strategieën om Haarlem verder te ontwikkelen buiten het klimaatterrain. De speerpunten die daarin genoemd zijn:

1. Industrie en bedrijven
2. Mobiliteit
3. Gebouwde omgeving
4. Groene energie
5. Klimaatneutrale gemeentelijke organisatie
6. Ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid
7. Verduurzaming lokale economie
8. Verduurzaming externe gemeentecontacten (netwerk in de regio onderhouden)

In het coalitieakkoord “Samen Doen” worden de doelen en uitgangspunten uit de kadernota onderschreven. In het duurzaamheidsprogramma 2015-2019 zijn doelen en acties verder omschreven, waaronder ook doelen voor maatschappelijk verantwoord inkopen. De energietransitie wordt via de Routekaart inhoudelijk en financieel ondersteund.

Inzoomend op het beleidsmatig jongste thema binnen duurzaamheid, circulaire economie, is Haarlem proactief bezig. De gemeente Haarlem heeft circulair inkopen in een drietal beleidsdocumenten als doelstelling opgenomen: Startprogramma Haarlem Circulair 2030 (2016), Economische Agenda Haarlem Samen Doen (2015), Duurzaamheidsprogramma 2015-2019 (2015).

Ook de ontwikkeling dat wij in de (nabije) toekomst geen aardgas meer gebruiken heeft zijn invloed op dat deel van de duurzaamheidsprogramma dat zich richt op de energietransitie. Hiervoor heeft de gemeente een Routekaart vastgesteld: de strategische planning voor de energietransitie binnen de gemeente.

Algemene duurzaamheidsambities:

1. Een volledig duurzame, aardgasvrije, energievoorziening in 2040
2. Een overgang naar een circulaire economie in 2030

3.1 Impact analyse maatschappelijk verantwoord inkopen

Om de tijd en middelen die beschikbaar zijn zo efficiënt in te zetten is er voor gekozen om in deze fase met name in te zetten op die inkooptrajecten waar bij de impact groot is op de reductie van CO2 en (her)gebruik van grondstoffen. Het gaat om de volgende productgroepen: Maatschappelijk Vastgoed, openbare ruimte (Duurzaam GWW), mobiliteit en energie. Daarnaast verdienen projecten die een grote zichtbaarheid hebben alle aandacht. We gaan werken aan visitekaartprojecten welke marktpartijen en budgethouders moeten gaan motiveren om nog meer van deze projecten neer te zetten. Een actieve communicatie moet dit versterken. Met een mix van de inkoopinstrumenten van de verschillende MVI-terreinen zullen deze productgroepen ingekocht worden.

Medewerking van alle bij de inkoop betrokken afdelingen, inkopende en adviserende, is cruciaal om de duurzaamheidsambities te gaan bereiken. Bij de organisatieontwikkeling van de inkoopfunctie zal hier expliciet aandacht voor worden gevraagd. Het (nog op te richten) tactisch inkoopoverleg is een belangrijke sturende factor voor uitvoering van de geformuleerde acties.

Binnen alle genoemde productgroepen is al een start gemaakt met inkooptrajecten waarbinnen MVI meegewogen wordt. De aanbesteding voor de verduurzaming van de vastgoedportefeuille (ca 240 strategische panden) wordt opgestart. Naar verwachting zal dat de komende jaren een aantal contracten opleveren waarbinnen planmatig verduurzaamd wordt. Met de inbedding van de aanpak duurzaam GWW in de raamcontracten van het groot onderhoud in de gemeente verwachten we een vliegende start te kunnen maken waarbij geleerd wordt van elkaar en marktpartijen. En vervolgens een verdere opschaling naar het hele inkooppakket binnen de openbare ruimte te kunnen maken. Omdat deze belangrijke contracten nu gaan lopen of in de loop van komende jaren en zo'n grote impact hebben op onze werkwijze is een zorgvuldig contractmanagement een belangrijke factor. Hier zal ook extra op ingezet worden.

Gezien het integrale belang van MVI in het inkoopproces zal in 2018 het inkoopbeleid worden herijkt en opnieuw worden vastgesteld.

Actieoverzicht Impact analyse MVI:

- Contractmanagement inrichten om de impact van MVI te borgen
- Herijken en vaststellen gemeentelijk inkoopbeleid (2018)

4. Duurzaamheidsambities per MVI-thema

Per MVI-thema worden ambities en beleidsdoelstellingen op het vlak van duurzaamheid uitgewerkt. Het gaat daarbij om de volgende zeven MVI-thema's:

1. Klimaatbewust inkopen
2. Circulair inkopen
3. Biobased inkopen
4. Innovatiegericht inkopen
5. Internationale Sociale Voorwaarden
6. Social return
7. Lokale economie versterken

Per MVI-thema zijn doelstellingen geformuleerd die passen binnen de ambities van de gemeente Haarlem. Hierbij is aandacht geschonken aan een meetbare formulering rekening houdend met de impactanalyse. Per MVI-thema is een korte omschrijving gegeven, worden de doelstellingen vermeld met de bijbehorende acties en wordt aangegeven wanneer de acties of maatregelen zullen worden uitgevoerd. Circulair en Klimaatbewust inkopen zijn bij de ecologische thema's een speerpunt. Bij de sociale kant is Social return al bestaand kader met een uitvoeringsonderdeel. Internationale Sociale Voorwaarden is een nieuw thema voor de Gemeente Haarlem.

Natuurlijk is het zo dat in aanbestedingen mengvormen van genoemde thema's voorkomen, de verwachting is dat ze elkaar kunnen versterken.

Er wordt verder aandacht besteed aan de organisatieontwikkeling die Haarlem meemaakt en de organisatie van de inkoopfunctie daarin. De ontwikkelingen op het vlak van MVI vergen hier een grotere inspanning. Welke door uitbreiding van de fte's opgevangen gaat worden.

Tenslotte worden de activiteiten van Haarlem in Europees verband als coördinator van het EU Partnership onder de Urban Agenda 'Innovative and Responsible Public Procurement' toegelicht.

4.1 Inkoopfunctie binnen de organisatieontwikkeling Haarlem

In het kader van de organisatieontwikkeling 2018 is gekeken naar de inrichting en verbetering van de gemeentelijke inkoopfunctie. Rollen, taken en verantwoordelijkheden op strategisch, tactisch en operationeel niveau zijn in kaart gebracht. Nu is het zaak om deze rollen ook daadwerkelijk in de organisatie te beleggen. Daarbij is niet alleen de organieke positionering aan de orde, maar ook – of vooral – de wijze van samenwerking en kennisdeling. Zaken die hiervoor zijn genoemd rondom het nader beschouwen van het gemeentelijk contractmanagement, het herijken van het inkoopbeleid en het scherper inzetten van instrumenten zoals de inkoopkalender kunnen alle worden verbonden aan het ontwikkelingstraject dat vanaf 2018 met de inkoopfunctie is ingezet.

4.2 Klimaatbewust inkopen

In het klimaatakkoord van Parijs (2015) hebben 195 landen, waaronder Nederland, de afspraak gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden. Dit vereist een snelle en grote omslag in onze energievoorziening, mobiliteit, onze industrie en onze grondstofgebruik. Alle organisaties moeten werk maken van een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Waarbij de overheid zijn voorbeeldrol optimaal moet invullen. Door klimaatbewust in te kopen dient een grote reductie van de uitstoot van broeikasgassen worden bereikt. Duurzame opwek van energie en energiebesparing kan een bijdrage worden geleverd aan de transitie naar een volledig duurzaam energiesysteem dat volgens het akkoord in 2050 moet zijn gerealiseerd. Ook de Gemeente Haarlem streeft naar energieneutraliteit in haar vastgoedportefeuille, openbare ruimte en bedrijfsvoering. Klimaatbewust inkopen kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Ook dient er bij de aanbesteding van werken rekening gehouden met mogelijkheden van klimaatadaptie binnen de aanbesteding.

Doelstellingen klimaatbewust inkopen

- De gemeente besteedt in 2020 alle grond-, weg- en waterwerken (GWW) aan conform de Green Deal Duurzaam GWW.
- De gemeente past in 2020 in alle aanbestedingen van werken gunningscriteria toe die energiebesparing stimuleren.
- De gemeente stimuleert met eisen of gunningscriteria klimaatneutraal vervoer bij haar leveranciers in alle aanbestedingen in 2020

Wat gaat Haarlem doen aan Klimaatbewust inkopen

In de Green Deal Duurzaam GWW is opgenomen dat werken met een opdrachtwaarde boven de Europese aanbestedingsdrempel worden aanbesteed met (standaard) gebruikmaking van de instrumenten Omgevingswijzer, Ambitiweb, CO2-prestatieladder en DuboCalc. Door zijn grote impact op energiebesparing, grondstoffengebruik en klimaatadaptie is dit een speerpunt in het MVI beleid van de gemeente. Haarlem is op dit moment 1 van de 6 gemeenten die deelneemt aan deze Green Deal. De gemeente Haarlem werkt in de openbare ruimte volgens een regiemodel. Werken die gelden als groot onderhoud zijn in raamcontracten weggezet: ingenieursdiensten en aannemers zijn al gecontracteerd waarbij de geselecteerde partijen gaan werken volgens de Aanpak Duurzaam GWW. Het actieplan Duurzaam GWW Haarlem zal als bijlage worden bijgesloten.

In de komende jaren worden deze instrumenten ingevoerd binnen de organisatie.

In de komende jaren zal er geleidelijk meer oriëntatie plaatsvinden op het gebruiken van prestatiecontracten bij diensten en werken waarbij energiebesparing kan worden gerealiseerd. Voor prestatiecontracten geldt dat het goed inregelen van contractmanagement een belangrijk aandachtspunt is.

Ook heeft Haarlem de greendeal Zero Emissie Stadslogistiek ondertekent. Het doel is om in 2025 zoveel mogelijk emissievrije stadslogistiek te realiseren, door bij de inkoop emissievrije leverantie van goederen te vragen komt dit doel dichterbij.

Actieoverzicht klimaatbewust inkopen

- Invoering aanpak Duurzaam GWW in 2017-2018 (zie actieplan Duurzaam GWW)
- Toepassen van eisen/gunningscriteria die energiebesparing stimuleren.
- Onderzoeken toepassen prestatiecontracten en inregelen contractmanagement bij contracten waarbij energie valt te besparen.
- Toepassen van eisen/gunningscriteria die emissievrij vervoer bij leveranciers stimuleren.

4.3 Circulair inkopen

Bij circulair inkopen wordt het inkoopinstrument ingezet om productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten te stimuleren en daarmee het aanjagen van de circulaire economie. In de circulaire economie bestaat afval niet. Verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan door de herbruikbaarheid van producten en materialen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Het circulair inkopen omvat de hele economie: van het moment van winnen van de grondstoffen tot het moment waarop de grondstof weer wordt hergebruikt. Circulaire economie gaat daarbij niet alleen over recyclen, wat feitelijk één van de laagste vormen van hergebruik is. De circulaire benadering gaat verder: allereerst moet voorkomen worden dat producten worden geproduceerd die niet of nauwelijks worden gebruikt: het efficiënter omgaan met producten.

Doelstellingen circulair inkopen

- De gemeente doet ervaring op met circulair inkopen door op basis van een impactanalyse gekozen inkooptrajecten circulair in te kopen en de training van medewerkers op dit gebied.
- De gemeente onderzoekt de samenwerking met andere overheden op het gebied van circulair inkopen.
- De gemeente doet ervaring op met het aanbesteden op basis van levenscycluskosten.
- De gemeente past in 2020 in alle daarvoor geschikte aanbestedingen gunningscriteria toe die de circulariteit van producten en diensten stimuleren. Indien een aanbesteding hiervoor niet geschikt wordt geacht dient dit worden onderbouwd.
- De gemeente Haarlem doet mee met de Green Deal Circulair Inkopen 2.0
- Gemeente Haarlem gaat in MRA verband circulair inkopen ondersteunen.

Wat gaat Haarlem doen aan circulair inkopen?

Circulair inkopen is momenteel sterk in ontwikkeling: de markt biedt steeds meer circulaire producten en diensten. Binnen de gemeente is er echter nog maar mondjesmaat praktische ervaring met circulair inkopen opgedaan. Medewerkers van de gemeente hebben deelgenomen aan de Circular Academy georganiseerd door het Rijk. Geleerde best practices zullen al dan niet ondersteund door externe deskundigen worden toegepast in een aantal pilotprojecten. De pilotprojecten worden in 2018 geëvalueerd. Aan de hand van de uitkomst van de evaluatie zullen bovenstaande doelstellingen worden bijgesteld, bijvoorbeeld door het verplicht stellen van circulair inkopen in bepaalde productgroepen. Ook kan de evaluatie dienen voor een afwegingskader wanneer circulariteit in aanbestedingen als gunningscriterium moet worden toegepast en wanneer hiervan kan worden afgeweken. Tenslotte moet uit de pilots blijken in hoeverre de organisatie is toegerust om circulair te handelen, denk hierbij aan de financiële, juridische en operationele impact van een circulaire economie.

Uit de landelijk uitgevoerde circulaire inkooptrajecten werd heel duidelijk dat een circulair inkooptraject aan de voorkant van het inkoopproces start. Een circulaire marktverkenning door marktconsultaties en marktdialogen zijn hierbij een vereiste. Omdat dit meer tijd en organisatie in de voorkant van het proces kost is een goed inzicht in de inkoopkalender van de gemeente nodig. Hiervoor zal extra aandacht

gevraagd worden voor een up to date inkoopkalender waardoor zorgvuldig met circulaire inkoopkansen kan worden gestart.

Op het gebied van circulair inkopen zal bovendien worden gezocht naar mogelijkheden om samen te werken met partijen uit de regio (provincies, gemeenten). Dit gebeurt onder meer door best practices te delen op het gebied van concrete inkooptrajecten en op het vlak van de inbedding van circulair inkopen in de eigen organisatie. Ook zal worden gekeken naar andere manieren van samenwerking, zoals het bundelen van inkoopkracht. De samenwerking wordt geëvalueerd en draagt bij aan de verdere concretisering van de doelstellingen van circulair inkopen.

Actieoverzicht circulair inkopen

Uitvoeren pilotprojecten met ondersteuning van een adviesbureau.

- Training medewerkers.
- Inkoopkalender gemeente inzichtelijk voor circulaire inkoop
- Samenwerking in de MRA op het vlak van circulair inkopen (lid werkgroep circulair inkopen MRA).
- Mogelijkheden onderzoeken tot regionale samenwerking.
- Ervaring opdoen met aanbesteden op basis van levenscycluskosten.
- Evaluatie pilot- en samenwerkingsprojecten en verdere concretisering doelstellingen in 2018.

4.4 Biobased inkopen

Bij biobased inkopen worden producten ingekocht die geheel of gedeeltelijk van hernieuwbare grondstoffen zijn gemaakt. Het gebruik van fossiele grondstoffen wordt op deze manier teruggedrongen, waardoor de transitie naar een economie met een lagere CO2-footprint wordt ondersteund. Net als de markt voor circulaire producten, is ook de markt voor biobased producten volop in beweging. Het aanbod is echter nog beperkt: nog niet in alle productgroepen is er (een ruim) aanbod aan biobased producten.

Vooralsnog heeft de gemeente nog geen aparte doelstellingen en acties gericht op biobased inkopen. Biobased inkopen en circulair inkopen liggen heel dicht bij elkaar qua benadering en zullen vooralsnog op dezelfde wijze benaderd worden.

4.5 Innovatiegericht inkopen

Innovatiegericht inkopen gaat over het kunnen beschikken over innovaties van de toekomst. Met innovatiegericht inkopen wordt de markt gestimuleerd om innovatieve, duurzame oplossingen te ontwikkelen en te leveren, zodat maatschappelijke vragen worden opgelost en overheden hun publieke taken beter kunnen uitvoeren.

Doelstellingen innovatiegericht inkopen

- De gemeente wil optreden als eerste afnemer voor innovatieve producten.
- De gemeente wil vaker gebruik maken van een marktconsultatie bij aanbestedingen.

Wat gaat Haarlem doen aan innovatiegericht inkopen?

Als eerste afnemer wil de gemeente niet alleen de eerste (grote) afnemer zijn van een innovatief product, maar ook een rol spelen bij de verdere ontwikkeling ervan. Er wordt momenteel onderzocht hoe de gemeente hier verdere invulling aan kan geven en of er bepaalde prioriteiten gesteld zullen worden. Deze doelstelling zal dus in de toekomst worden aangescherpt.

De gemeente wil ook meer innovatieve producten inkopen door bij aanbestedingen vaker te kiezen voor een marktconsultatie. Op die manier kan de gemeente voor een aanbesteding gericht de markt bevragen of er innovatieve oplossingen zijn voor gevraagde dienst of het gevraagde product. Haarlem participeert in het programma Startup in Residence.

Actieoverzicht Innovatiegericht inkopen

- Pilot launching customer
- Het programma Startup in Residence wordt benut om sociale en duurzame challenges uit te zetten.
- Evaluatie en verdere concretisering doelstelling

4.6 Internationale Sociale Voorwaarden

Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) zijn gebaseerd op de fundamentele arbeidsnormen van de International Labour Organisation en relevante mensenrechtenverdragen. Hieronder vallen onder andere de vrijheid van vakvereniging en het recht op collectief onderhandelen, de afschaffing van dwangarbeid en slavernij, effectieve afschaffing van kinderarbeid en vrijwaring van discriminatie op het werk en in beroep. Het is de bedoeling dat voor producten met een internationale productieketen inzichtelijk wordt welke risico's op arbeids- en mensenrechtenschendingen er zijn in de keten en dat wordt ingezet op het voorkomen van deze risico's.

Doelstellingen Internationale Sociale Voorwaarden

- De gemeente neemt de naleving van ISV op in haar algemene inkoopvoorwaarden.
- De gemeente koopt alleen elektroniegoederen in die zijn gemaakt van eerlijke materialen en waarbij goede werkomstandigheden zijn nageleefd bij de productie.

Wat gaat Haarlem doen aan ISV

In 2017 wordt onderzocht hoe invulling kan worden gegeven aan bovengenoemde doelstellingen. Het streven is om ISV bij de eerstvolgende herziening in 2018 op te nemen in de algemene inkoopvoorwaarden. Ook wordt nagegaan of er bindende uitvoeringsvoorwaarden kunnen worden opgenomen in overeenkomsten die de gemeente sluit met leveranciers bij de aanbesteding van elektronica producten. Bekeken wordt of de gemeente kan worden ondersteund door een onafhankelijk monitoringsorganisatie bij de naleving van deze uitvoeringsvoorwaarden. Elektronica producten zijn geselecteerd als productgroep, omdat dit geldt als risicocategorie waarbij het gebruik van eerlijke materialen en goede werkomstandigheden bij de productie niet gegarandeerd is. Bovendien zijn elektronica producten geïdentificeerd als productgroep hier door de gemeente de grootste impact op het gebied van ISV kan worden gerealiseerd. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek in 2017 zal in 2018 de doelstelling verder worden geconcretiseerd of uitgebreid.

Actieoverzicht ISV

- ISV opnemen in algemene inkoopvoorwaarden (2018)
- ISV als bindende uitvoeringsvoorwaarde in overeenkomsten elektronica producten
- Verdere concretisering doelstelling vanaf 2018

4.7 Social Return

Social Return (SROI) gaat over het creëren van extra banen, werkervaringsplekken of stageplekken voor mensen met een aantoonbare afstand tot de arbeidsmarkt. De doelgroep bestaat uit mensen die bijvoorbeeld langdurig werkloos zijn, mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn of jonge mensen met een handicap. Op deze manier beschikbaar stellen van banen zorgt ervoor dat de beoogde doelgroep kan participeren in de arbeidsmarkt naar zijn of haar beste vermogen. Ook wordt gebruik gemaakt van extra productiviteit die anders onaangetast blijft. Een belangrijke ontwikkeling is samenwerking binnen de regio, analoog aan bijvoorbeeld regio's van het UWV. Ook de ontwikkeling naar een inclusieve circulaire economie is belangrijk en ook als zodanig benoemd in het startprogramma

Haarlem Circulair. De gemeente past Social Return toe als contractvoorwaarde bij aanbestedingen voor dienst en werken boven de € 200.000,- en bij subsidie boven de €500.000,-.

Doelstelling SROI

- Het vergroten van arbeidsparticipatie en werkervaring voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt;
- Het voorkomen en terugdringen voortijdig schooluitval;
- Het verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt;
- Meer mensen werken en presteren naar vermogen.

Wat gaat Haarlem doen aan Social Return?

Social Return is bij de gemeente bestaand beleid en wordt toegepast bij aanbestedingen en subsidies boven de drempelbedragen. Bij dergelijke aanbestedingen en subsidies wordt als contractvoorwaarde opgenomen dat een vooraf bepaald percentage(5%) van de opdrachtwaarde aantoonbaar wordt ingezet om mensen uit de doelgroep aan werk te helpen of dichterbij werk te brengen.

In de Haarlemse SocialReturn-uitvoeringsregels staat duurzame arbeidsinschakeling centraal. Om meer duurzaamheid te stimuleren is het aantal jaren waarvoor de kandidaten uit de zwakkere doelgroep kunnen mee tellen voor Social Return verruimd naar 5 jaar. Voorheen was dat 1 jaar. En om werkgevers meer kansen te bieden om duurzame plaatsingen te realiseren, wordt inspanning die een werkgever al verricht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook gewogen in de SocialReturn-invulling. Dat kan bijvoorbeeld door het gebruik maken van de certificering PSO (Prestatielader Socialer Ondernemen).

Aangezien de meeste contractpartners op regionale schaal opereren én de doelgroep zich ook buiten de gemeentegrens en veelal in de arbeidsmarktregio bevindt, zoekt Haarlem meer samenwerking met omliggende gemeenten. Haarlem is voorstander en aanjager van samenwerken en harmoniseren van beleid en werkwijze. Daarom zet Haarlem actief in voor kennisdeling met de regio en pleit voor een eenduidig regionaal Social Return-beleid. Door het delen van kennis, succes verhalen en geboekte resultaten stimuleert Haarlem de regiogemeenten om meer aan SROI te doen en de samenwerking te versterken. Op initiatief van Haarlem is recent een regionale werkgroep opgericht met de taak een verkenning te doen voor een eenduidig regionaal Social Return beleid.

Actieoverzicht SROI

- Uitvoeren huidig beleid
- Stimuleren van duurzame plaatsingen
- Kennisdelen met de regio en andere gemeenten
- SROI-beleid en uitvoering afstemmen met de gemeenten van de arbeidsmarktregio

4.8 Lokale economie versterken

Het uitgangspunt is dat inkopen bij lokale marktpartijen ("local sourcing") bijdraagt aan het versterken van de lokale en regionale economie. Gemeente Haarlem wil de lokale en regionale economie bovendien uitdagen om zelf aan de slag te gaan met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Ook is de ervaring dat het MKB innovatie stimuleert en zo, bij een passende stimulans door middel van het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid, de lokale en regionale economie kan versterken en gemeentelijke doelstellingen kan helpen realiseren. De gemeente heeft oog voor dit economisch belang, zonder dat dit mag leiden tot discriminatie van ondernemers.

De gemeente zet zich daarnaast in om bij bedrijven waarmee een inkoop- en/of subsidierelatie bestaat, zoals Spaarnelanden, SRO en de culturele instellingen, het aandeel lokale inkoop te vergroten.

Hieraan wordt op verschillende manieren invulling gegeven, onder andere door het organiseren van netwerkbijeenkomsten waar dit thema op de agenda wordt gezet, het organiseren van regionale bijeenkomst rond maatschappelijke inkoop en bijvoorbeeld bij een meervoudig onderhandse

offerteaanvraag er naar te streven dat minimaal 1 partij uit Zuid Kennemerland wordt uitgenodigd, tenzij de belangen van de gemeente Haarlem daarmee niet gediend zijn.

Via Seats2Meet biedt de gemeente Haarlem werkplekken voor lokaal en regionaal werkzame zzp-ers in haar eigen kantoren. Dat is een belangrijke interventie om het ZZP collectief dat actief is in Haarlem meer in beeld te krijgen en heel concreet en direct te verbinden met de uitdagingen van de stad.

Actieoverzicht Lokale economie versterken

- Bij meervoudig onderhandse offerteaanvraag gaan we waar mogelijk minimaal 1 partij uit Zuid Kennemerland uitnodigen;
- Haarlem gaat minimaal één pilot doen met het nadrukkelijker communiceren van een aanbesteding. Hoewel via Tendersnet alle aanbestedingen voor elk bedrijf inzichtelijk zijn, wordt via dit experiment bekeken of het lokaal extra onder de aandacht brengen werkt om de lokale bedrijvigheid meer te laten deelnemen aan aanbestedingen;
- We gaan onderzoeken of er mogelijkheden zijn om kleinere aanbestedingen (die wettelijk gezien niet hoeven te worden gepubliceerd) inzichtelijk te maken voor de ondernemers in Haarlem en daarop een pilot voor te stellen;
- Het opstellen van selectie- en gunningscriteria zodanig geformuleerd dat ook (kleinere) lokale ondernemers mee kunnen doen met aanbestedingen.

4.9 Urban Agenda Innovative Procurement

Haarlem treedt sinds 2017 op als coördinerende gemeente in het Europees Urban Agenda Partnership 'Innovative and responsible public procurement'. Het partnerschap stelt zich ten doel gedurende drie jaar een bijdrage te leveren aan het op een hoger plan brengen van innovatief en verantwoord aanbesteden, als belangrijk instrument in het adresseren van vraagstukken waar de overheid voor staat op het gebied van gezondheidszorg, milieu, mobiliteit en veiligheid.

Samen met de partnersteden Nantes (Frankrijk), Vantaa (Finland), Gabrovo (Bulgarije), München (Duitsland), Larvik (Noorwegen), Turijn (Italië) en Preston (Verenigd Koninkrijk), alsmede de lidstaat Italië en NGO's zoals Eurocities en CEMR (Council of European Municipalities and Regions) worden best practices en barrières in de Europese aanbestedingsregels onderzocht. Na drie jaar (2020) wordt een advies over een betere inzet van inkoop als strategisch instrument aangeboden aan de EU.

Actieoverzicht Urban Agenda Innovative Procurement

Gedurende de looptijd van dit Partnership worden oplossingsrichtingen verkend en uitgewerkt wat betreft het ontwikkelen van strategisch inkoopbeleid, het benutten van marktpotentieel en de omgang met kennis en instrumentarium rondom inkoop.

5. Monitoring

Het actieplan loopt tot en met 2020. Wel is het een dynamisch plan, wat jaarlijks herzien zal worden. Per jaar zal een rapportage worden gemaakt om inzichtelijk te maken wat de resultaten zijn ten aanzien van de doelstellingen. Hierbij wordt in eerste instantie zoveel mogelijk de door I&M gemaakte (nog in ontwikkeling zijnde) monitoringtool gebruikt

Bijlage 1: Actieplan Duurzaam GWW gemeente Haarlem

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
8 maart 2018

Tekst: Rudie de Vries

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

1 Administratieve gegevens

Organisatie	Gemeente Haarlem
Jaar	2017 en 2018
Contactpersonen	<u>Team Duurzaamheid</u> Rudie de Vries Beleidsmedewerker Duurzaamheid rudiedevries@haarlem.nl 023 5114333 / 06 42654802 <u>Afdeling Beleid en Beheer Openbare Ruimte</u> Djorn Noordman Strategisch Beheerder Openbare Ruimte dnoordman@haarlem.nl 023 5113405 / 06 46215252 <u>Afdeling Proces en Contractmanagement</u> Martijn van Minderhout Technisch Adviseur mvminderhout@haarlem.nl 023 5115635 / 06 46215329

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

Inhoudsopgave

1	Administratieve gegevens	1
2	Doel en bijdrage	3
3	Inzet en acties	4
3.1	Transitielijn 1 - van kosten naar waarde	4
3.1.1	Partijen sturen op waardecreatie in projecten	4
3.1.2	Partijen maken duurzaamheidsprestaties in projecten inzichtelijk	5
3.1.3	Partijen belonen duurzame inspanning en duurzaam resultaat	5
3.2	Transitielijn 2 - van reactief naar proactief	6
3.2.1	Partijen bevorderen het inzicht in en streven naar een proactieve duurzaamheidscultuur	6
3.2.2	Partijen dragen praktijkervaringen uit binnen het samenwerkingsverband	8
3.2.3	Partijen communiceren breed over de Green Deal en de successen	8
3.3	Transitielijn 3 - van uniek naar uniform	8
3.3.1	Partijen passen de Aanpak Duurzaam GWW toe in programma's en projecten	8
3.3.2	Partijen hanteren een uniform duurzaamheidsinstrumentarium	9
3.3.3	Partijen verankeren duurzaamheid integraal in hun bedrijfsprocessen	10
3.4	Transitielijn 4 - van alleen naar samen	11
3.4.1	Partijen zoeken vroegtijdig samenwerking met stakeholders binnen de projecten	11
3.4.2	Partijen werken projectoverstijgend samen	11
3.4.3	Partijen organiseren samenwerkingen in de keten	12

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

2 Doel en bijdrage

Ambitie organisatie De Gemeente Haarlem heeft grote ambities op het gebied van duurzaamheid. Het plan van aanpak Haarlem Klimaat Neutraal (2008) heeft een basis gelegd om met partners in de stad aan de slag te gaan met energiebesparing en duurzame opwekking. Het duurzaam handelen van de gemeentelijke organisatie is hierin een speerpunt. De Kadernota Haarlem Duurzaam (2011) heeft deze aanpak beleidsmatig bestendigd en biedt strategieën om Haarlem verder duurzaam te ontwikkelen. Tenslotte heeft de gemeente werk gemaakt om met het thema Circulaire Economie aan de slag te gaan: het Startprogramma Haarlem Circulair 2030 (2016), de Economische Agenda Haarlem Samen Doen (2015) en ook al in het Duurzaamheidsprogramma 2015-2019 (2015) is circulariteit als speerpunt benoemd.

Met de ondertekening van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 op 17 januari 2017 en de inbedding van de Aanpak Duurzaam GWW in de contracten voor groot onderhoud verwacht de gemeente een vliegende start te kunnen maken waarbij geleerd wordt van elkaar en marktpartijen. Deelname aan de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 biedt de gemeente Haarlem de mogelijkheid om het goede voorbeeld te geven en samen met de (vaste) partners in de stad stevig in te zetten op duurzaam inkopen en – aanbesteden. Onlangs heeft de afdeling Proces- & Contractmanagement twee grote raamcontracten afgesloten met in totaal zes partijen. Voor ingenieursdiensten zijn twee grote adviesbureaus gecontracteerd, Witteveen & Bos en Antea Groep. Voor de aannemerij zijn de bedrijven Heijmans, Dura Vermeer, Van Gelder en Oosterhof Holman gecontracteerd. Vier van de zes bedrijven hebben op 17 januari jl. ook de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 getekend.

Om de Haarlemse doelen te bereiken zijn in de samenwerkings- en raamcontracten voor groot onderhoud en vervangingswerken in de stad een viertal doelen geformuleerd.

- Doel 1: Samen met de stad
- Doel 2: Duurzaam en circulair
- Doel 3: Efficiënt en kostenbewust
- Doel 4: Omgevings- en publieksgericht handelen

Hoewel anders geformuleerd, sluiten deze doelen goed aan bij de transitielijnen van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0.

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

3 Inzet en acties

In 2017 is een vliegende start gemaakt met de Green Deal Duurzaam GWW 2.0. Na de ondertekening op 17 januari 2017, zijn door een klein kernteam acties ondernomen om de Green Deal zo spoedig mogelijk in te bedden in de al lopende processen, projecten en de eigen organisatie. Er is geen actiejaarplan 2017 opgesteld. Het is mooi om te zien dat Duurzaamheid, en ook breder getrokken de thema's Circulariteit en MVI, inmiddels leven in de organisatie. Het is niet meer iets van een klein groepje collega's. Dit vraagt organisatorisch ook om een programmatische aanpak binnen de eigen organisatie.

Met dit Actiejaarplan 2018 blikken we kort terug op de inzet in 2017 en beschrijven we hoe we komend jaar invulling gaan geven aan de doelstellingen en de activiteiten die we daarvoor verrichten. Hierbij houden we rekening met de nieuwe netwerkorganisatie van de Gemeente Haarlem.

3.1 Transitielijijn 1 - van kosten naar waarde

3.1.1 Partijen sturen op waardecreatie in projecten

Doelen 2020

- In de belangenafweging en ontwerp/-contractkeuzes van alle Duurzaam GWW-projecten vormen de kosten en maatschappelijke baten over de levensduur van een project een belangrijke aspect.
- Binnen projecten wordt bewust gekozen voor het investeren in de realisatie van ambities en het benutten van kansen die een maatschappelijke meerwaarde leveren die groter is dan het project.
- *De Gemeente Haarlem* investeert consequent in kansrijke duurzame innovaties en geeft innovatieve producten en diensten de ruimte om zichzelf te bewijzen in de praktijk.
- *De Gemeente Haarlem* spant zich in om successen uit innovatiepartnerschappen en proeftuinen snel breed toe te passen in projecten en uit te dragen als 'stand der techniek'
- *De Gemeente Haarlem* is op de hoogte van duurzame innovaties in de GWW-sector en draagt bij aan het versnellen en verbreden van succesvolle producten en diensten.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. De Gemeente Haarlem ontwikkelt zich steeds verder in asset management en is zich bewust van de waardecreatie in de openbare ruimte. Al enige jaren werkt de gemeente actief mee aan de ontwikkeling van MKBA-instrumenten als TEEBstad en iTree Nederland. Nog in 2017 wordt gestart met een tweede prototypefase van het instrument iTree. Hierbij zal worden gekeken welke baten bomen hebben in relatie tot waterhuishouding in de stad.	Afdeling BBOR ¹ <i>Strategisch Beheerder</i>
b. De kosten en baten van project specifieke duurzame maatregelen worden bij projecten met een projectbudget van meer dan €400.000,- inzichtelijk gemaakt.	Afdeling PCM ² <i>Procesmanagers</i> <i>Technisch Adviseurs</i>

¹ BBOR: Beleid en Beheer Openbare Ruimte

² PCM: Proces en Contractmanagement

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

3.1.2 Partijen maken duurzaamheidsprestaties in projecten inzichtelijk

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* heeft een monitoringssystematiek ontwikkeld waarmee aantoonbaar inzicht wordt verkregen in de duurzame meerwaarde die behaald wordt in projecten ten opzichte van de eigen duurzame ambitie
- *De Gemeente Haarlem* hanteert, vooraf binnen de sector afgestemde, prestatie indicatoren om duurzaamheid meetbaar te maken in projecten, en monitort daar op.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. Binnen de COP van deelnemende gemeenten denken we mee over het formuleren van indicatoren en hoe deze toegepast kunnen worden bij de monitoring van de duurzaamheidsprestaties.	Afdeling BBOR <i>Strategisch Beheerder</i>
b. Binnen de samenwerkings- en raamcontracten worden duurzame ambities naar doelen vertaald én meetbaar gemaakt, zodat dit resulteert in een ambitieweb op raamcontractniveau.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i> ³
c. Per domein of wijk worden duurzaamheidsdoelen specifiek vertaald, waarbij meetbare KPI's worden gedefinieerd.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i>
d. Er wordt een menu van duurzaamheidsmaatregelen met haalbaarheid en wenselijkheid opgesteld. Op basis van dit menu kan de gemeente op basis van gebiedsspecifieke kenmerken (vastgelegd in de Omgevingswijzer) en – ambities (vastgelegd in het Ambitieweb) verantwoorde, geïnformeerde afweging maken welke maatregelen wel of niet toe te passen.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i>
e. Per project wordt de bijdrage aan de duurzaamheidsambitie inzichtelijk gemaakt.	Afdeling PCM <i>Procesmanagers</i>
f. Aanbiedingen op het gebied van duurzaamheid worden vastgelegd en het nakomen van duurzaamheidsbeloftes wordt gemonitord.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i> <i>Procesmanagers</i>

3.1.3 Partijen belonen duurzame inspanning en duurzaam resultaat

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* beloont op een eerlijke manier inspanningen voor duurzame projecten. De organisatie neemt hiervoor passende prikkels op (onder meer selectie- en/of gunningscriteria).

³ GO: Groot Onderhoud

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. Bij meervoudige onderhandse aanbestedingen binnen de raamcontracten worden duurzaamheidsdoelstellingen en KPI's standaard als BPKV criteria in de aanbestedingen (NOK, nadere overeenkomst) meegenomen.	Afdeling PCM <i>Procesmanagers</i> <i>Technisch Adviseurs</i>

3.2 Transitielijn 2 - van reactief naar proactief

3.2.1 Partijen bevorderen het inzicht in en streven naar een proactieve duurzaamheidscultuur

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* heeft een heldere en concrete en tijdsgebonden duurzame ambitie die zij wil behalen. *De Gemeente Haarlem* geeft periodiek inzicht in de mate waarin zij voldoen aan haar eigen ambitie en doelen.
- *De Gemeente Haarlem* heeft een cultuur die ruimte biedt om verdere verduurzaming van GWW-projecten en de sector breed te stimuleren
- Het management van *de Gemeente Haarlem* stuurt actief en frequent op het bewustzijn van duurzaam denken en de proactiviteit van duurzaam doen van haar medewerkers
- Binnen alle lagen van *de Gemeente Haarlem* wordt proactief gewerkt met en volgens de principes van de Aanpak Duurzaam GWW. Medewerkers van *de Gemeente Haarlem* hebben de kennis en kunde om de Aanpak Duurzaam GWW toe te passen in de projecten.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. De gemeente Haarlem kent met de jaarlijkse Duurzaamheidsmonitor een eigen verantwoording op het programma Duurzaamheid. Monitoring van de beleidsmatige voortgang van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 wordt vanaf 2017 in deze nota opgenomen.	Team Duurzaamheid <i>Programmamanager</i> <i>Duurzaamheid</i>
b. In 2017 is met een klein kernteam een vliegende start gemaakt om vorm te geven aan de doelen van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0. De betrokkenheid in de organisatie is groot, wat ook organisatorisch vraagt om een programmatische borging in de organisatie. Nog in 2017 zal een Programmateam Duurzaam GWW worden ingesteld, waar naast de Programmamanager Duurzaamheid ook de coördinatoren van de afdelingen BBOR (richten), GM (inrichten) en PCM (verrichten) vertegenwoordigd zijn.	Team Duurzaamheid <i>Coordinator Duurzaam GWW</i>

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

-
c.	Om operationeel binnen de verschillende afdelingen en projecten de doelen van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 te borgen wordt nog in 2017 een interne Community of Practice (COP) Duurzaam GWW ingesteld. Deze COP wordt binnen de nieuwe netwerkorganisatie gevormd door intrinsiek gemotiveerde collega's van de verschillende afdelingen. De coördinatie wordt belegd bij de coordinator van het Team Technisch adviseurs. Deze coordinator neemt ook deel in de Stuurgroep en rapporteert over de vorderingen aan de stuurgroep én de Programmamanager Duurzaamheid.	Afdeling PCM
<i>Technisch Adviseur</i>
d.	In de verschillende functiegroep- en domeinoverleggen binnen de nieuwe netwerkorganisatie is het Duurzaamheid een vast thema op de agenda.	Afdelingen BBOR en PCM
<i>Afdelingsmanagers</i>
<i>Teamcoördinatoren</i>
e.	De Procesmanagers krijgen de ruimte om binnen de projecten kansen te signaleren en te verzilveren die maatschappelijke meerwaarde opleveren. Wanneer deze kansen zich voordoen, dan wordt ruimte gemaakt deze te onderzoeken op haalbaarheid om deze te realiseren.	Afdeling PCM
<i>Procesmanagers</i>
f.	Binnen het programma Summer School (2017) van de Haarlemse School is een workshop georganiseerd over de thema's circulariteit, duurzaamheid en energietransitie. Deze workshop is goed bezocht en heeft op 23 november 2017 een vervolg gekregen in de vorm van een conferentie waar alle medewerkers binnen het Fysieke domein voor zijn uitgenodigd. In 2018 wordt tenminste één vervolgbijeenkomst georganiseerd, waarbij dieper op een actuele duurzaamheidsthema's wordt ingegaan.	Programmateam D-GWW ⁴
g.	Een groep van de medewerkers binnen het Fysieke Domein worden getraind om het instrumentarium van de Aanpak Duurzaam GWW toe te passen, te beginnen bij de interne COP (medewerkers met een intrinsieke motivatie).	Afdelingen BBOR en PCM
<i>Afdelingsmanagers</i>
<i>Teamcoördinatoren</i>
h.	Gemeente Haarlem verkent samen met de Provincie Noord-Holland en gemeenten in Kennemerland/IJmond/MRA de mogelijkheden om gezamenlijk op te trekken in opleiding, training en (product) verbeteringen in de keten.	Programmateam D-GWW
-

⁴ D-GWW: Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

3.2.2 Partijen dragen praktijkervaringen uit binnen het samenwerkingsverband

Doelen 2020

- De *Gemeente Haarlem* draagt proactief en frequent praktijkvoorbeelden en leerervaringen uit naar andere partijen in het samenwerkingsverband en inspireert anderen en haar eigen *organisatie* om continue te werken aan duurzame ontwikkeling.

Acties 2017 - 2018

Betrokken partij(en)

a.	Gemeente Haarlem neemt ook in 2018 actief deel aan de Community of Practice (COP) van deelnemende gemeenten, binnen het netwerk van de Green Deal Duurzaam GWW.	Afdeling BBOR
<i>Strategisch Beheerder</i>
b.	Gemeente Haarlem heeft op 7 juni 2017 op een bijeenkomst bij de Provincie Noord-Holland een presentatie over duurzaam, circulair en verantwoord inkopen verzorgd. Ook in 2018 is de gemeente Haarlem voornemens actief presentaties over de leerervaringen en praktijkervaringen te verzorgen.	Afdelingen BBOR en PCM
<i>Strategisch beheerder</i>
<i>Procesmanager</i>
<i>Technisch Adviseurs</i>

3.2.3 Partijen communiceren breed over de Green Deal en de successen

Doelen 2020

- De *Gemeente Haarlem* vervult een voorbeeldfunctie in haar eigen werkzaamheden en laat stakeholders, die niet werken volgens de Aanpak Duurzaam GWW, binnen haar projecten hiermee kennis maken
- De *Gemeente Haarlem* draagt actief bij aan kennisontwikkeling en –verspreiding op het gebied van duurzaamheid in de GWW-sector, onder andere via de Bouwcampus.

Acties 2017 – 2018

Betrokken partij(en)

a.	In 2017 zijn enkele kleine successen van de organisatie en de verbonden partners gevierd. Nu duurzaamheid en de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 steeds meer vorm gaan krijgen, zien we successen ook steeds beter aankomen. Successen worden actief opgevoerd op de communicatiekalender.	Afdeling PCM
<i>Procesmanagers</i> |
|----|---|---------------------------------------|

3.3 Transitielijn 3 - van uniek naar uniform

3.3.1 Partijen passen de Aanpak Duurzaam GWW toe in programma's en projecten

Doelen 2020

- De *Gemeente Haarlem* past in alle relevante GWW-projecten de Aanpak Duurzaam GWW toe.
- De *Gemeente Haarlem* monitort in welke en hoeveel projecten de Aanpak Duurzaam GWW wordt toegepast en wat de voortgang is.
- De *Gemeente Haarlem* formuleert concrete duurzame doelstellingen in haar projecten.

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. Binnen de in 2017 afgesloten samenwerkingsovereenkomsten (projectmanagement en ingenieursdiensten) alsmede de raamovereenkomsten voor uitvoering van onderhoudswerken is vastgelegd dat bij werken met een bouwvolume van meer dan €400.000 de Aanpak Duurzaam GWW moet worden toegepast. Gelet op de transitieperiode in 2017, zal dit vanaf 2018 vorm worden gegeven.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i> <i>Procesmanagers</i>
b. In alle fasen zijn de duurzaamheidscoördinatoren een vast onderdeel van de projectteams en bewaken duurzaamheid in zowel de tijdelijke als de definitieve situatie door het volgen van de Aanpak Duurzaam GWW. Zowel bij de ontwikkeling van nieuwe beleidsproducten, planvorming als uitvoering.	Afdeling PCM <i>Technisch Adviseurs</i> SOP1 ⁵ en ROGO ⁶ partners <i>Adviseurs Duurzaamheid</i>

3.3.2 Partijen hanteren een uniform duurzaamheidsinstrumentarium

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* hanteert de instrumenten uit de Aanpak Duurzaam GWW in alle projectfasen van Duurzaam GWW-projecten
- *De Gemeente Haarlem* draagt bij aan het doorontwikkelen van instrumenten gericht op het opschalen en versnellen van de verduurzaming van de projecten.
- *De Gemeente Haarlem* draagt bij aan het vergroten van gebruiksvriendelijkheid, het verlagen van de regeldruk en het verbreden van de toepasbaarheid van instrumenten.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. Al in 2016 zijn bij het opstellen van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) voor het gebied Zuid-West de instrumenten Omgevingswijzer en het Ambitiweb toegepast. De resultaten van deze analyse en gezamenlijke ambitie zijn in de verdere uitwerking van dit beleidsproduct meegenomen. Het HIOR zal in 2018 ter vaststelling aan het College worden aangeboden.	Afdeling RB ⁷ <i>Beleidsmedewerkers Ruimtelijke Plannen, Stedenbouw en Planologie</i> Afdeling BBOR <i>Beleidsmedewerkers Openbare Ruimte</i>
b. Bij de uitwerking van de Ontwikkelzone Zuidwest worden de instrumenten Omgevingswijzer en Ambitiweb toegepast om gebiedsspecifieke kansen te definiëren resp. de duurzame ambitie te borgen.	Afdeling RB (Beleidsmedewerkers Ruimtelijke Plannen, Stedenbouw en Planologie)

⁵ SOP1 partners: gecontracteerde vaste partijen binnen de Samenwerkingsovereenkomst Procesmanagement en Ingenieursdiensten

⁶ ROGO partners: gecontracteerde vaste partijen binnen de Raamovereenkomst Groot Onderhoud

⁷ RB: Ruimtelijk Beleid

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

3.3.3 Partijen verankeren duurzaamheid integraal in hun bedrijfsprocessen

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* integreert de processtappen en instrumenten vanuit Duurzaam GWW in de bedrijfsprocessen.
- *De Gemeente Haarlem* zorgt dat duurzaamheid standaard onderdeel is van de keuzes en afwegingen die gemaakt worden in alle lagen van de organisatie. Het management vervult hierin een voorbeeldfunctie.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. In 2016 en 2017 is het instrumentarium van de Aanpak Duurzaam GWW Afdeling PCM al in enkele projecten toegepast. In de contracten voor dagelijks onderhoud van de stad, is de CO2 Prestatieladder verplicht gesteld.	<i>Contractmanagers DO</i> ⁸
b. In 2017 is vooral ingezet op het vergroten van het bewustzijn op het gebied van Duurzaamheid binnen de eigen ambtelijke organisatie. In 2018 zal dit bewustzijn ook worden geborgd door in de formats Projectopdracht (PO), Project Start-Up (PSU), Participatie en Inspraak Plan (PIP), Annotatie (Staf/MT) en de Voortgangsrapportages (VGR) een verplichte paragraaf Duurzaamheid op te nemen.	Afdelingen BBOR en PCM <i>Afdelingsmanagers</i> <i>Teamcoördinatoren</i>
c. De Visies, opgaven en programma's binnen het thema Duurzaamheid worden in 2018 ingevoerd in het MJGP ⁹ .	Team Duurzaamheid
d. In 2018 wordt het instrumentarium van de Aanpak Duurzaam GWW verder geïntegreerd in de primaire processen van de afdelingen binnen het Fysieke Domein. Begonnen wordt binnen de samenwerkings- én de raamcontracten voor groot onderhoud en vervanging van de openbare ruimte. In deze overeenkomsten is de Aanpak Duurzaam GWW verplicht gesteld voor alle werken en projecten met een budget van meer dan €400.000.	Afdelingen BBOR en PCM <i>Afdelingsmanagers</i> <i>Teamcoördinatoren</i>
e. Door gebruik te maken van het instrumentarium uit de Aanpak Duurzaam GWW vormt Duurzaamheid een logisch en integraal onderdeel van het ontwerp- en realisatieprocesproces.	Afdeling PCM <i>Procesmanagers</i>

⁸ DO: Dagelijks Onderhoud

⁹ MJGP: Het Meerjaren Gebiedsprogramma wat is vastgelegd in een Oracle Database

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

3.4 Transitielijn 4 - van alleen naar samen

3.4.1 Partijen zoeken vroegtijdig samenwerking met stakeholders binnen de projecten

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* zoekt actief en vroegtijdig samenwerking binnen projecten met ondernemers, onderwijs- en onderzoekinstellingen, overheid en omgeving.
- Duurzame ambities en kansen van betrokken stakeholders worden integraal afgewogen en indien mogelijk opgenomen in projecten.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. De gemeente Haarlem werkt gebiedsgericht samen met de stad. Stakeholders worden actief betrokken om de gebieden te komen tot integrale gebiedsopgaven en –programma's. Naast het meedenken, meedoen en meebeslissen, komt cocreatie steeds vaker voor in de stad. De gebieden zoeken hierin actief naar kansen.	Afdeling PGM ¹⁰ <i>Gebiedsmanagers</i> <i>Gebiedsverbinders</i>
b. Samenwerkingsmogelijkheden met stakeholders worden vroegtijdig actief verkend.	Afdeling PGM <i>Gebiedsmanagers</i> <i>Gebiedsverbinders</i>
c. Duurzame initiatieven van bewoners of stakeholders in de stad, waaronder het initiatief Spaargas in het Ramplaankwartier, worden actief ondersteund.	Afdeling PGM <i>Gebiedsmanagers</i> Team Duurzaamheid
d. De gemeente Haarlem stelt samen met haar vaste partners en stakeholders een eenduidige duurzame en circulaire ambitie voor de samenwerkings- en raamovereenkomsten Groot Onderhoud vast.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i>

3.4.2 Partijen werken projectoverstijgend samen

Doelen 2020

- Samen met partijen in samenwerkingsverband worden door *de Gemeente Haarlem* knelpunten uit de praktijk besproken en opgelost.

Acties 2017 - 2018	Betrokken partij(en)
a. Bij de aanbesteding van de nieuwe samenwerkingsovereenkomsten voor Procesmanagement & Ingenieursdiensten, alsmede raamovereenkomsten voor groot onderhoud en vervangingen van openbare ruimte, is specifiek uitgevraagd op het thema Duurzaam GWW. De verbonden partijen werken dit nu samen met het Procesteam uit in de Raamcontract Management Plannen. Begin 2018 zal de inhoud van deze plannen definitief zijn.	Afdeling PCM <i>Raamcontractmanager GO</i>

¹⁰ PGM: Programma en Gebiedsmanagement

Actie Jaarplan 2018 – Gemeente Haarlem

Green Deal Duurzaam GWW 2.0

b.	Zowel aan de opdrachtgever-, als opdrachtnemerszijde van zowel de samenwerkingsovereenkomst als raamovereenkomst worden Duurzaamheidscoördinatoren aangesteld.	Afdeling PCM
<i>Technisch Adviseurs</i>
c.	Twee maal per jaar wordt met de vaste onderhoudspartners het behalen van de duurzaamheidsdoelen geëvalueerd, zodat we samen sneller leren en innoveren	Afdeling PCM
<i>Raamcontractmanager GO</i>

3.4.3 Partijen organiseren samenwerkingen in de keten

Doelen 2020

- *De Gemeente Haarlem* zoekt bij de uitwerking van Duurzaam GWW activiteiten, aansluiting bij bestaande succesvolle keteninitiatieven.
- *De Gemeente Haarlem* zoekt naar synergie door aansluiting te zoeken bij (gebieds-)ontwikkelingen en initiatieven die raakvlakken en overeenkomsten hebben met Duurzaam GWW. De organisatie signaleert of raakvlakken leiden tot overlap en acteren wanneer hiervoor afstemming gewenst is.

Acties 2017 - 2018

Betrokken partij(en)

a.	Gemeente Haarlem verkent samen met de samenwerkings- en raamcontractpartners de mogelijkheden om in de relevante ketens duurzame keuzes te maken. Deze worden in 2018 uitgewerkt samen met de ketenpartners.	Afdeling PCM
<i>Raamcontractmanager GO</i>
<i>Technisch Adviseurs</i>
b.	Teerhoudend asfalt hoort niet meer in de keten. Dit is ook beschreven in de code Milieuverantwoord Wegbeheer van CROW. Haarlem gaat zijn procedures aanscherpen om dit beter te borgen.	Afdeling PCM
<i>Technisch Adviseurs</i>